

Simono Daukanto 200 - osioms metinėms

LIETUVIŲ ATGIMIMO ISTORIJOS STUDIJOS

4

Liaudis virsta tauta

BALTOJI VARNELĖ

**Redakcinė kolegija:
Egidijus Aleksandravičius
Antanas Kulakauskas
Rimantas Miknys
Egidijus Motieka
Antanas Tyla**

**Recenzavo įst. m. dr. Vytautas Žalys
Knygą parengti talkino: Vytautas Jogėla, Saulius
Pivoras, Vladas Sirutavičius, Giedrius Subačius,
Raimundas Lopata**

Redaktorius Gytis Vaškelis

Dailininkas Saulius Motieka

Turinys

I. STRAIPSNIAI. STUDIJOS	7
<i>Antanas Tyla</i>	
Lietuvos valstiečių istorijos (1795-1861 m.) bruožai	7
<i>Saulius Žukas</i>	
Apie Pypkininkus	103
<i>Saulius Sužiedėlis</i>	
Kalba ir socialinė klasė pietvakarių Lietuvoje iki 1864 metų	119
<i>Giedrius Subačius</i>	
Simono Daukanto Didžiojo lenkų—lietuvių kalbų žodyno naujadarai: individuali žodžių daryba.	135
<i>Vytautas Berenis</i>	
Aristokratijos likimas: Henriko Ževuskio metamorfozės	217
<i>Egidijus Aleksandravičius</i>	
Atgimimo istorijos slenksčiai	235
<i>Thomas A. Michalskis</i>	
The National Consciousness among Lithuanian Emigrants to the United States at the Ending of the 19th and Early 20-th Century	251
<i>Tomas A. Michalskis</i>	
Lietuvių atgimimo psichologija Amerikoje tarp senųjų emigrantų XIX a. pabaigoje - XX a. pradžioje. Bendra apžvalga	265
<i>Egidijus Motieka</i>	
Nuo Lietuvių suvažiavimo Vilniuje iki Didžiojo Vilniaus seimo: Istoriografinė suvažiavimo pavadinimo analizė	267
<i>Sigitas Jegelevičius</i>	
Plėšikai ar kovotojai?	327
II. DISKUSIJA	339
<i>Saulius Pivoras</i>	
Lietuvių ir latvių valstiečių mentaliteto tautiški profiliai XIX a. pirmojoje pusėje	339
<i>Leonas Mulevičius</i>	
Valstiečių savimonė kaip istorijos mokslo objektas	363

<i>Ingė Lukšaitė</i>	383
<i>Jūratė Kiaupienė</i>	
Tezės diskusijai: Viduramžiai ir ankstyvieji naujieji laikai	391
<i>Algirdas Narbutas</i>	
Valstiečių tautinės–pilietinės savimonės klausimu	397
III. RECENZIJOS	407
<i>Jūratė Kiaupienė</i>	
Tautinė, luominė ir valstybinė savimonė viduramžiais.	
Tyrinėjimo problemos	407
<i>Vladas Sirutavičius</i>	
"Liaudis virsta tauta" - E.Vėberio paradigma	419
<i>Česlovas Laurinavičius</i>	
Netradicinė recenzija Leono Sabaliūno monografijai "Lietuviška socialdemokratija iš perspektyvos, 1893-1914 m."	437
IV PUBLIKACIJOS	449
<i>Zita Medišauskienė</i>	
Carinės valdžios sumanymas leisti liaudžiai skirtą žurnalą rusų ir žemaičių kalbomis XIX a. 7-ajame dešimtmetyje	449
<i>Antanas Kulakauskas</i>	
Penki 1882-1883 m. Rytų Lietuvos valstiečių kolektyviniai prašymai dėl lietuvių spaudos lotyniškuoju raidynu leidimo	479
<i>Juozas Tumas</i>	
Mūsų liaudis ir jos šviesuomenė Didžiojo Vilniaus seimo laiku. (Parengė E.Motieka)	491
STUDIA HISTORII ODRODZENIA LITEWSKIEGO RESUME	507
STUDIES OF THE HISTORY OF THE LITHUANIAN REVIVAL. SUMMARY	521
STUDIEN ZUR GESCHICHTE DER LITAUISCHEN WIEDERGEURT. KURZFASSUNG	535
ASMENVARDŽIAI	551
VIETOVARŽIAI	571

**PENKI 1882-1883 M. RYTŲ LIETUVOS VALSTIEČIŲ
KOLEKTYVINIAI PRAŠYMAI DĖL LIETUVIŲ SPAUDOS
LOTYNIŠKŲJU RAIDYNU LEIDIMO**

Lietuvių tautos kovoje prieš carizmo vykdytą lietuvių spaudos tradiciniu lotyniškuoju raidynu draudimą 1864-1904 m. svarbiausias vaidmuo teko nelegaliajai lietuvių spaudai. Tačiau savo, kad ir kuklesnį, vaidmenį atliko ir legalios kovos priemonės, taigi ir įvairioms caro valdžios instancijoms siųsti prašymai panaikinti lietuvių spaudos lotyniškuoju raidynu draudimą. Tų prašymų būta įvairių. Juos rašė pavieniai asmenys: pasauliečiai inteligentai ir kunigai. Bet bene didžiausią grupę sudaro valstiečių kolektyviniai prašymai.

Vytautas Merkys 1978 m. išleistoje monografijoje "Nelegalioji lietuvių spauda kapitalizmo laikotarpiu (ligi 1904 m.): Politinės jos susikūrimo aplinkybės" prašymus aptarė ir analizavo net dviejuose skyriuose¹. Jis pateikė ir tuo metu žinomų, istorikų įvairiose archyvuose, skirtinguose fonduose bei bylose surastų valstiečių kolektyvinių prašymų sąrašą². Jame - 82 pozicijos. O iš viso, V. Merkio duomenimis, kolektyvinių prašymų buvo ne mažiau kaip 93, tačiau 11 kituose šaltiniuose minimų prašymų nebuvo rasti³. Minėtas V. Merkio sudarytas sąrašas rodo, kad valstiečių kolektyvinių prašymų siuntimo vajuje buvo dvi bangos: pirmoji - nedidelė, apimanti 1881-1883 m. laikotarpį (5 prašymai; ir dar 2, "Aušros" laikraštyje paminėtieji, kurių tekstų nerasta); antroji prasidėjo 1895 m. pavasarį ir nenuslūgo iki pat 1904 m.

Šių eilučių autorius prieš dešimtį metų Rusijos liaudies švietimo ministerijos Liaudies švietimo departamento fonde rado dar 5, V. Merkiui rašant knygą nežinomus, valstiečių kolektyvinius prašymus, adresuotus Rusijos liaudies švietimo ministrui. Visi jie priklauso pirmajam prašymų siuntimo laikotarpiui ir yra iš Rytų Lietuvos. Pirmasis prašymas rašytas 1882 m. lapkričio 15 d. (prašymai datuoti, matyt,

senuoju stiliumi) Kauno gubernijos Zarasų (Zarasai tuo metu oficialiai buvo vadinami Novoaleksandrovsku) apskrities Salako ir Tauragnų valsčių valstiečių (prašytojų sąrašė - 123 asmenys), antrasis - 1882 m. gruodžio 28 d. Vilniaus gubernijos Švenčionių apskrities Daugėliščio valsčiaus valstiečių (prašiusiųjų sąrašė - 143 pavardės), trečiasis - 1883 m. balandžio 17 d. Vilniaus gubernijos Švenčionių apskrities Linkmenų valsčiaus valstiečių (prašiusiųjų sąrašė - 312 pavardžių), ketvirtasis - 1883 m. gegužės 11 d. Vilniaus gubernijos Trakų apskrities Žaslių valsčiaus valstiečių (prašiusiųjų sąrašė - 212 pavardžių), ir penktasis - 1883 m. liepos 28 d. Vilniaus gubernijos Švenčionių apskrities Vidiškių seniūnijos (seniūnija priklausė Daugėliščio valsčiui) valstiečių (prašiusiųjų sąrašė - 18 pavardžių). Atrodo, nė vieno iš šių prašymų negalima identifikuoti su tais dviem "Aušros" laikraštyje minėtais prašymais. Mat "Aušra" informavo apie prašymus, paduotus 1883 m. iš Ašmenos apskrities (turbūt, nuo Dieveniškčių) vidaus reikalų ministrui ir iš kažkurio Švenčionių apskrities valsčiaus pačiam carui (su 100 parašų)⁴. Žinoma, turint omenyje antrąjį atvejį, galima būtų manyti, kad korespondencijos "Išz vieno valscziaus Szwenczioniu pavieczio ..." autorius, pasirašęs Pauliaus slapyvardžiu, suklydo arba buvo klaidingai informuotas dėl adresato ir apytiksliai dėl pasirašiusiųjų skaičiaus. Bet tai - tik hipotezė. Kol kas negalima paneigti ir "Aušros" pateiktos informacijos tikrumo - galėjo būti dar 2 prašymai, kurių tekstai iki šiol nerasti.

Jeigu bandytume 5 mūsų surastus prašymus įterpti į V. Merkio sudarytą sąrašą (lentelę), tai jie užimtų 3-ią - 7-ą vietas. Beje, ir šiame sąrašė pirmieji 4 prašymai yra iš tų pačių arba gretimų vietovių, kaip ir mūsų surastieji - būtent Švenčionių apskrities Daugėliščio bei Linkmenų valsčių ir Trakų apskrities Žiežmarių valsčiaus (net 2). Iš jų pirmieji trys adresuoti vidaus reikalų ministrui, o ketvirtasis - carienei. Tik prašytojų šiuose prašymuose yra mažiau (nuo 10 iki 36), nei adresuotuose liaudies švietimo ministrui.

Gali kilti klausimas, kodėl valstiečių kolektyvinių prašy-

mų leisti lietuvių spaudą lotyniškuoju raidynu vąjus prasidėjo Rytų Lietuvoje, kuri, kaip žinoma, ir ekominiu, ir socialiniu kultūriniu požiūriais atsiliko nuo kitų Lietuvos dalių. Matyt, reikšmės čia turėjo tai, kad Rytų Lietuvoje labiau nei kur kitur trūko lietuviškų knygų, netgi maldaknygių (tai, beje, ir akcentuojama prašymuose) - mat dėl didesnio atstumo nuo Rytprūsių nelegalios lietuviškos spaudos čia atkeliavdavo gerokai mažiau⁵. Kita vertus, akivaizdu, kad bangos pavidalu plitusi, dvi gretimų valsčių grupės apėmusi (du židinius sudariusi) 1881-1883 m. prašymų akcija kilo ne spontaniškai, ne pačių valstiečių buvo sugalvota. Kas buvo jos iniciatoriai, organizatoriai ar koordinatoriai, tikrų žinių neturime ir vargu ar kada beturėsime. Vis dėlto labai tikėtina, kad tarp organizatorių buvo du žinomi lietuvių tautinio judėjimo veikėjai, lietuvių literatūros darbininkai, kunigai Aleksandras Burba (1854-1898) ir Silvestras Gimžauskas (1844-1887). Pirmasis nuo 1882 m. spalio 30 d. vikaravo Žasliuose, o 1883 m. balandžio 16 d. buvo perkeltas filialistu į Daugėlišio valsčiui ir parapijai priklausiusias Vidiškes⁶, kur pakeitė iki tol čia dirbusį S.Gimžauską. O pastarasis, beje, buvo kilęs iš netolimo nuo šių vietų, gretimam Linkmenų valsčiui priklausiusio, tarp Linkmenų ir Tauragnų esančio Kірdeikių kaimo⁷. Tik truputį keista, kodėl prašymo nebuvo iš Daugėlišio valsčiui kaimyninio Tverėčiaus valsčiaus, kur 1878-1885 m. kunigavo ir energingai tautinio budinimo darbą dirbo Jonas Burba (1853-1915), Aleksandro Burbos brolis (ar pusbrolis, kaip teigia B. Kviklys)⁸. Žinoma, tarp prašymų organizatorių galėjo būti ir kiti žmonės.

Publikuojamų prašymų turinio, jų argumentacijos čia nėra reikalo aptarti, tik pažymėsime, kad nuolankus prašymų tonas, ištikimybės sostui reiškinimas, paties prašymo argumentavimas ne politiniais, o, iš esmės, buitiniais poreikiais nebūtinai adekvačiai atspindi prašytojų (ir organizatorių) pasaulėžiūrą ar pasaulėjautą. Tai daryta visų pirma taktikos sumetimais ir laikantis tuo metu priimtos tokių dokumentų rašymo formos. Šiaip ar taip pats prašymų organizavimas ir siuntimas, valstiečių sutikimas prašymą pasirašyti buvo politinis žingsnis, įtraukiantis

valstiečius į tautinį sąjūdį ar priartinantis prie jo, kaip V.Merkys sako, "valstiečių išitraukimo į nacionalinį judėjimą apraiška"⁹¹.

Publikuojami prašymai imti iš Centrinio valstybinio istorijos archyvo Sankt Peterburge jau minėto Rusijos liaudies švietimo ministerijos Liaudies švietimo departamento fonde saugomos bylos (F. 733. Ap. 194. B. 207). Suprasdami, kad prašymai, jų tekstai yra vertingi ne tiek kaip informacijos šaltiniai, kiek kaip tiesioginiai istorijos liudinininkai, autentiški, epochos - spaudos draudimo "gadynės" - laiko dvasias leidžiantys pajusti dokumentai, originalo rašybos ir skyrybos netaisėme. Pakeitėme tik raides, kurių nėra dabartinėje rusų kalbos abėcėlėje. Be to, taupydami vietą, praleidome ilgus, po kelis puslapius užimančius pasirašiusiujų, tiksliau prašančiųjų, sąrašus.

LITERATŪRA

¹Merkys V. Nelegalioji lietuvių spauda kapitalizmo laikotarpiu (ligi 1904 m.): Politinės jos susikūrimo aplinkybės. V., 1978. P. 136-197.

²Ten pat. P. 178-181.

³Ten pat. P. 181-185.

⁴Ten pat. P. 181-182.

⁵Žr.: Tyla A. Draudžiamosios literatūros platinimas XX a. pr. Švenčionių apylinkėse // Kraštotyra. V., 1969. P. 67-70; Tyla A. Ekonominis, kultūrinis ir politinis gyvenimas XIX-XX a. pradžioje // Ignalinos kraštas. V., 1966. P. 63-64; Tyla A. Gaidės ir Rīmšės apylinkių istorijos bruožai // Gaidės ir Rīmšės apylinkės. V., 1969. P. 40; Žebrytė J. Miciūnų kaimo šviesuolis // Gervėčiai. V., 1989. P. 58.

⁶Biržiška V., Aleksandras Burba // Lietuviškoji enciklopedija. K., 1936. T. 4. St. 1118-1121.

⁷Vanagas V., Vidugiris A. Silvestras Gimžauskas // Ignalinos kraštas. V., 1966. P. 216-217; Kviklys B. Mūsų Lietuva. 2-oji (fotografuotinė) laida. V., 1989. T. 1. P. 726, 734.

⁸Lietuviškoji enciklopedija. T. 4. St. 1121-1122; Garšva J. Kun. Joną Burbą prisimenant // Ateitis. 1943. Lapkr. 27.; Kviklys B. Min. veik. P. 715-716, 721.

⁹Merkys V. Min. veik. P. 177.

Publikacija

1. Его Сиятельству министру народного просвещения

Крестьян Ковенской Губернии Новоалександровского
Уезда Солокской и Таурогинской волостей

Прошение*

По случаю запрета литовской печати мы лишены всяких средств для изучения молитвы отче наш и основных истин христианских, которые бывало прежде печатались в литовских букварях и катехизисах. А потому покорнейше просим Ваше Сиятельство разрешить, дабы снова дозволено было печатать политовску, так как это до воспрета было. Не пожалейте для нас бедных но приверженных Престолу литовцев этой милости.

Прсят нижеследующие крестьяне**

<...>

За выше поименованных как неграмотных крестьян по их личной просьбе расписался отставной солдат Его Королевского Высочества Прища Карла Баварского полка Петр Страздас

1882 года

ноября 15 д.

ЦГИА. Ф. 733. Оп. 194. Д. 207. Л. 27-28.

*Rezoliucija: По докладу 8 Декабря (1882 г.)

Его Высокопрев[осходительство] Г[осподин] Мин[истр] изволил приказать объявить, что просьба не может быть удовлетворена. Дир.(ректор департамента народного просвещения)

Parašas neįskaitomas.

**Sąrašė - 123 pavardės.

Vertimas

Jo Šviesybei ponui liaudies švietimo ministrui

Kauno gub. Novoaleksandrovsko (Zarasų) aps.
Salako ir Tauragnų valsčių valstiečių

Prašymas

Uždraudus lietuvišką spaudą, mes netekome visų priemonių mokytis maldos Tėve mūsų ir pagrindinių krikščioniškųjų tiesų, kurios anksčiau buvo spausdinamos lietuviškuose elementoriuose ir katekizmuose. Ir todėl nuolankiausiai prašome Jūsų Šviesybę leisti, kad vėl būtų spausdinama lietuviškai, kaip tai iki uždraudimo buvo. Nepagailėkite mums, vargšams, bet ištikimiams Sostui lietuviams, šios malonės.

Prašo šie valstiečiai:

<...>

Už aukščiau išvardintus neraštingus valstiečius, jiems prašant, pasirašė Jo Karališkosios Didenybės Princo Karlo Bavariečio pulko atsargos kareivis Petras Strazdas.

1882 m. lapkričio 15 d.

2. Его Сиятельству Господину министру Нар[одного] Просвещения

Крестьян Виленской губернии, Свенцянского Уезда,
Давгелиской волости Криштофора Гасперовича,
Устина Чепулиса и других

Прошение*

Вследствие воспрещения печатать политовски у нас дотаккой степени проредели Катехизисы, так, что ныне составляют величайшую для нас драгоценность, доходящую до баснословной цены.

Это обстоятельство неблагополучно отозвалось нанашем молодом

поколении, которое лишившись всякой возможности для изучения молитвы Господней и заповедей Божих, в нравственном отношении стало клониться к худшему.

Апотому ради своего нравственного и даже экономического блага, осмеливаемся всепокорнейше просить Ваше Сиятельство, о разрешении Литовской печати, Литовским шрифтом, так как это до запрета было.

Просит крестьяне**

<...>

а за них как неграмотных по их личной просьбе расписался***

28 декабря 1882 года

ЦГИА. Ф. 733. Оп. 194. Д. 207. Л. 30-31.

Vertimas

Jo Šviesybei ponui liaudies švietimo ministrui

Vilniaus gub., Švenčionių aps., Daugėlišio vals. valstiečių Kristoforo Gasperavičiaus, Justino Čepulio ir kitų

Prašymas

Dėl draudimo spausdinti lietuviškai pas mus taip sumažėjo katekizmų, kad dabar jie tapo mums didžiausia brangenybe, pasiekiančia pasakišką kainą.

Ši aplinkybė netinkamai atsiliepė mūsų jaunajai kartai, kuri, netekusi jokios galimybės mokytis Viešpaties maldų ir Dievo įsakymų, dorovės atžvilgiu ėmė linkti į blogą.

Ir todėl dėl savo dorovinės ir netgi ekonominės gerovės drįstame nuolankiausiai prašyti Jūsų Šviesybės leisti Lietuvišką spaudą Lietuvišku šriftu, kaip tai iki draudimo buvo.

*Rezoliucija: По докладу 12 января [1883 г.] прошение крестьян оставить без последствий.

**Sąrašas - 143 pavardės.

***Parašas neįskaitomas

Prašo valstiečiai: <...>
o už neraštingus, jiems prašant, pasirašė [parašas
neįskaitomas].

1882 m. gruodžio 28 d.

3. Его Сиятельству Господину Министру Народного Просвещения

Крестьян Виленской губернии Свенцянского уезда
Лынгмянской волости

Прошение*

Вследствие наступившего запрещения литовской печати мы бедствуем в умственно духовном отношении: ибо исчезли вовсе между нами литовския книжки, откуда бы мы сами и наши дети могли поучиться всему необходимому для спасения души нашей. Притом бедны мы еще и с той стороны, что, по причине закрытия литовской печати, мы лишены всяких сведений по том, что Наш Всемилостивейший Отец Государь Император скажет по какому нибудь поводу своим верноподданным детям Которого всякое слово для нас дорого, за Которого мы готовы и жизнь свою жертвовать. А потому обращаясь с просьбою к Вашему Сиятельству питаем полную надежду что пособите нашей беде, то есть соизволите разрешить печать латинскими буквами и росписуемся.** <...> Грамотни.

... занеграмотных расписался Петр Вилутис.***

Будем Ажидать от Ваше Сиятельство разрешение и просим объявит нам.

1883 года. Апреля 17 д.

ЦГИА. Ф. 733. Оп. 194. Д. 207. Л. 33-35.

*Rezoliucijos ant prašymo nėra.

**31 parašas-pavardė.

***Sąrašė - 312 pavardžių.

Vertimas

Jo Šviesybei ponui liaudies švietimo ministrui

Vilniaus gub. Švenčionių aps. Linkmenų
vals. valstiečių

Prašymas

Dėl lietuviškos spaudos draudimo mes skurstame protiškai ir dvasiškai: nes tarp mūsų visiškai išnyko lietuviškos knygelės, iš kurių mes patys ir mūsų vaikai galėtume pasimokyti visko, kas būtina mūsų sielų išgelbėjimui. Be to, skurdūs mes ir ta prasme, kad dėl lietuviškos spaudos uždraudimo mes negauname jokių žinių apie tai, ką Mūsų Maloningasis Tėvas Valdovas Imperatorius pasakys kokia nors proga savo ištikimiesiems vaikams, kurio kiekvienas žodis mums brangus, už kurį mes pasirengę savo gyvybę aukoti. Ir todėl, kreipdamiesi su prašymu į Jūsų Šviesybę, puoselėjame didelę viltį, kad pagelbėsite mūsų bėdoje, tai yra teiksitės leisti lietuvišką spaudą lotyniškomis raidėmis ir pasirašome: <...>

už neraštingus pasirašė Petras Vilutis

Lauksime iš Jūsų Šviesybės leidimo ir prašome pranešti.

1883 m. balandžio 17 d.

4. Его Снятельству Господишу Министру Народного просвещения

Крестьян Виленской губернии Трокского уезда
Жосельской волости.

Прошение*

У нас совершенно вышли литовские книги, дети наши не имеют средств для изучения молитвы Божьей, а потому покорнейше просим Ваше Снятельство разрешить по литовски

печатать книги Латинскими Буквами.

Мы ниже подписавшиеся Крестьяне Домохозяевы: Деревни<...>**

... А за неграмотных по их личной просьбе расписался
Михаил Мостовский.

1883. Мая 11 дня.

ЦГИА. Ф. 733. Оп. 194. Д. 207. Л. 36-37.

Vertimas

Jo Šviesybei ponui laudies švietimo ministrui

Vilniaus gub., Trakų aps., Žaslių vls. valstiečių

Prašymas

Mes visiškai nebeturime lietuviškų knygų, vaikai mūsų neturi iš ko mokytis Dievo maldų, ir todėl nuolankiai prašome Jūsų Šviesybę leisti lietuviškai spausdinti knygas Lotyniškėmis Raidėmis.

Mes, žemiau pasirašiusieji valstiečiai ūkininkai:

<...>

O už neraštingus, jiems asmeniškai prašant, pasirašė
Mykolas Mostovskis.

1883 m. gegužės 11 d.

5. Его Сиятельству Г. министру народного просвещения

Крестьян Виленской губ. Свенцянского уезда
Видзишского общества

*Rezoliucijos ant prašymo nėra.

**Nurodyti 39 kaimai, 212 pavardžių.

Всепокорнейшее Прощение*

Совершенно изчерпнулись литовские книги и мы желая помолиться Богу по неволе припуждены прибегать к покупке польских книг но из них нам не берет охота молиться, так как еще не очень хорошо понимаем по польски а посему всепокорнейше осмеливаемся просить Ваше Сиятельство сделать божескую милость позволить печатать для нас литовские книги Латинскими буквами.

<...>**

... По их личной просьбе расписался Мартин Путиревский.
1883 года. Июля 28 дня.
ЦГИА. Ф. 733. Оп. 194. Д. 207. Л. 40.

Vertimas

Jo Šviesybei ponui liaudies švietimo ministrui

Vilniaus gub. Švenčionių aps. Yidiškių
seniūnijos valstiečių

Nuolankiausias prašymas

Visiškai baigėsi lietuviškos knygos, ir mes, norėdami pasimelsti Dievui, esame priversti pirkti lenkiškas knygas, bet iš jų mums nekyla noras melstis, kadangi dar nelabai gerai suprantame lenkiškai, todėl nuolankiausiai drįstame prašyti Jūsų Šviesybę padaryti dievišką malonę, leisti spausdinti mums lietuviškas knygas Lotyniškėmis raidėmis.

<...>

Jų asmeniškų prašymu pasirašė Martynas Putirevskis.
1883 m. liepos 18 d.

*Rezoliucijos ant prašymo nėra.

**Sąrašė - 18 pavardžių.

